

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune

Perioada de consultare pentru *proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Comunicații (ANC) de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante ale serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune*, publicate pe pagina de internet a ANC la data de 9 octombrie 2008, a expirat la data de 10 noiembrie 2008.

Proiectele supuse consultării au avut drept scop evaluarea necesității definirii și, după caz, definirea unor piețe relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante* în ceea ce privește serviciile de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune, precum și analizarea situației concurențiale pe piețele astfel definite, în sensul determinării eventualilor furnizori cu putere semnificativă, și stabilirea măsurilor de reglementare necesare pe piețele analizate în vederea eliminării problemelor concurențiale identificate.

Setul de proiecte supus consultării a cuprins următoarele documente:

a) expunere de motive la măsurile ANC de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune;

b) proiect de decizie a președintelui ANC privind identificarea piețelor relevante ale serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune;

c) proiect de decizie a președintelui ANC privind desemnarea Societății Naționale de Radiocomunicații S.A. ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune și impunerea de obligații în sarcina acesteia.

Piețele relevante identificate au fost:

1. Piața serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune;

2. Piața serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de radiodifuziune în banda de frecvențe FM;

3. Piața serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de radiodifuziune în banda de frecvențe AM.

Pe piețele relevante identificate, ANC a desemnat un furnizor ca având putere semnificativă de piață și a propus impunerea unor remedii specifice în sarcina acestuia.

În conformitate cu dispozițiile art. 50 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002 privind cadrul general de reglementare a comunicațiilor, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 591/2002, cu modificările și completările ulterioare, ANC are obligația de a publica, pe pagina sa de internet, un material de sinteză a observațiilor primite cu privire la măsurile supuse consultării, care va preciza și poziția sa față de aceste observații.

Observațiile primite de către ANC în cursul perioadei de consultare se referă la următoarele aspecte:

I. Observații privind identificarea piețelor relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante* corespunzătoare serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune și analizarea situației concurențiale pe aceste piețe.

1. Serviciile de transmisie a programelor audiovizuale nu reprezintă servicii de comunicații electronice, astfel încât identificarea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe audiovizuale, desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă și impunerea unor obligații specifice sunt neîntemeiate și nejustificate, depășind limitele cadrului general de reglementare a comunicațiilor.

Așa cum s-a precizat în cadrul Expunerii de motive, serviciile de transmisie a programelor audiovizuale în format analogic pe cale radioelectrică terestră, care reprezintă obiectul prezentei analize de piață, sunt, în conformitate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002 privind accesul la rețelele publice de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 527/2002, cu modificările și completările ulterioare, servicii de comunicații electronice, iar sistemele de transmisie care asigură mijloacele necesare furnizării de servicii de programe audiovizuale utilizatorilor finali sunt rețele de comunicații electronice, potrivit art. 2 alin. (1) lit. a) din același act normativ. Astfel, este considerat serviciu de comunicații electronice, „un serviciu, furnizat de regulă cu titlu oneros, care constă, în întregime sau în principal, în transportul semnalelor prin rețelele de comunicații electronice, incluzând serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețelele utilizate pentru difuzarea serviciilor de programe audiovizuale, dar fără a include serviciile prin care se furnizează conținutul informației transmise prin intermediul rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice sau se exercită controlul editorial asupra acestui conținut [...]”. Faptul că un operator își denumește serviciile furnizate ca fiind „de transport și difuzare” nu schimbă natura acestora de servicii de comunicații electronice destinate publicului și nu le poate sustrage de la regimul legal aplicabil în conformitate cu Ordonanța Guvernului nr. 34/2002.

Prin urmare, serviciile de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe audiovizuale au fost analizate potrivit prevederilor legale specifice sectorului comunicațiilor electronice. În același timp, așa cum s-a precizat în Expunerea de motive, conținutul serviciilor de programe audiovizuale, precum și serviciile prin care se exercită controlul editorial asupra conținutului, nu constituie servicii de comunicații electronice, astfel încât difuzarea conținutului serviciilor de programe audiovizuale nu intră sub incidența cadrului de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice. Explicații în acest sens sunt prezentate și în expunerea de motive la Recomandarea Comisiei Europene 2007/879/CE privind piețele relevante de produse și servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*, în conformitate cu Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Recomandarea CE). Astfel, se precizează în mod clar faptul că *din sfera serviciilor de comunicații electronice sunt excluse serviciile prin intermediul cărora se asigură conținutul programelor audiovizuale sau se exercită controlul editorial asupra conținutului, însă, serviciile de transmisie a conținutului programelor audiovizuale, precum și rețelele utilizate pentru aceasta, sunt servicii de comunicații electronice și, respectiv, rețele de comunicații electronice*¹.

De asemenea, este important de precizat că analizele de piață privind serviciile de transmisie a programelor audiovizuale în vederea recepționării de către utilizatorii finali realizate de către autoritățile de reglementare din alte state membre au avut ca rezultat, în marea majoritate a cazurilor, definirea unor piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante* în ceea ce privește serviciile de transmisie prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a programelor de televiziune sau/și de radiodifuziune la nivel național, pe care au fost impuse obligații corespunzătoare².

În ceea ce privește observațiile conform cărora „în cazul serviciilor de transmisie a programelor publice de televiziune și radiodifuziune nu există o piață relevantă și, mai mult, nu sunt prezente nici măcar atributele unei piețe, atât timp cât nu există alți utilizatori și/sau clienți în afara celor două societăți publice de radiodifuziune și televiziune”, acestea sunt incorecte, fiind cunoscut faptul că o piață se formează odată cu existența cel puțin a unui cumpărător și cel puțin a unui ofertant. Existența unui singur vânzător de servicii de transmisie prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de televiziune, respectiv de radiodifuziune, reprezintă caracteristica unei piețe de monopol, pe care este cel mai probabil să se manifeste puterea de piață a vânzătorului, având în vedere că nu există

¹ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/library/proposals/sec2007_1483_final.pdf, Expunerea de motive la Recomandarea CE, pag. 47.

² În prezent, 17 state membre ale Uniunii Europene au identificat piața serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor de programe audiovizuale ca piață relevantă susceptibilă de reglementare *ex ante*.

alternativă la serviciile furnizate de acesta. Faptul că această piață are în același timp caracteristicile unei piețe de monopson (un singur cumpărător) nu constituie un factor de natură să împiedice exercitarea puterii de piață a vânzătorului.

Cu privire la determinarea unei piețe relevante a produsului, aceasta include acele produse sau servicii considerate de către utilizatori ca interschimbabile sau substituibile datorită utilizării date acestora, caracteristicilor fizice și funcționale și prețului, respectiv ca urmare a condițiilor concurențiale existente și/sau a structurii cererii și ofertei pentru produsele sau serviciile respective. În acest sens, în cadrul Expunerii de motive, pe baza criteriilor substituibilității cererii și ofertei, ANC a arătat, pe de o parte că, din punctul de vedere al infrastructurii utilizate, transmisia în format analogic a serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre în vederea recepționării de către utilizatorii finali formează o piață relevantă distinctă de transmisia serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul altor categorii de suporturi (cablu, satelit etc.), precum și faptul că transmisia în format analogic pe cale radioelectrică terestră a serviciilor publice de programe audiovizuale formează o piață distinctă de transmisia în format analogic pe cale radioelectrică terestră a serviciilor de programe audiovizuale private.

Pe piețele relevante identificate s-a constatat că există indicii cu privire la existența unor probleme concurențiale care s-ar putea manifesta la nivelul pieței de gros, care se datorează, *în principal*, unor bariere de natură legală, determinând condiții diferite cu privire la cerere și ofertă în ceea ce privește transmisia în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de televiziune și radiodifuziune, în comparație cu alte segmente de piață. Conform prevederilor legale în vigoare³, în prezent, în România, radiodifuzorii publici nu au posibilitatea de a realiza transmisia serviciilor de programe audiovizuale *pe cale radioelectrică terestră* utilizând alți furnizori, ci sunt obligați să apeleze, în mod exclusiv, la serviciile de transmisie oferite de către Societatea Națională de Radiocomunicații S.A. (SNR). În plus, licențele în baza cărora sunt utilizate frecvențele radio pentru difuzarea serviciilor publice de programe audiovizuale sunt acordate SNR, și nu radiodifuzorilor publici. De asemenea, chiar și în condițiile în care aceste constrângeri de ordin legal nu ar fi prezente, există premisele ca barierele structurale existente la intrarea pe piețele serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor de programe de televiziune/radiodifuziune (costuri fixe nerecuperabile mari, determinate de construirea și punerea în funcțiune a unei rețele, economii de scară și de scop, mărimea semnificativă a investițiilor necesare, timpul îndelungat de punere în funcțiune a unei astfel de rețele) să se mențină la un nivel ridicat și piața să nu prezinte caracteristici care să indice că poate deveni concurențială în orizontul de timp al analizei de piață (SNR ar dispune în continuare de resurse de tip „bottleneck” și ar deține o cotă de piață de peste 40%). Ca o consecință a existenței acestor bariere structurale ridicate, ANC subliniază că aplicarea testului celor trei criterii ar avea același rezultat, și anume că serviciile de transmisie în format analogic pe cale radioelectrică terestră a serviciilor publice de programe de televiziune și, respectiv, de radiodifuziune, formează piețe relevante de gros susceptibile de a fi reglementate *ex ante*. Tot în acest context, subliniem că analiza ANC care a condus la concluzia că piețele respective prezintă caracteristicile unor piețe pe care se pot manifesta anumite comportamente de piață abuzive a avut în vedere relațiile comerciale dintre cumpărători (SRR și SRTV) și vânzător (SNR) la nivelul pieței de gros, și nu eventuale relații comerciale la nivelul pieței cu amănuntul, așa cum în mod eronat a interpretat unul dintre respondenți. De asemenea, în cadrul Expunerii de motive se specifică că, spre deosebire de situația existentă pe alte piețe, în cazul serviciilor de transmisie a programelor audiovizuale pe cale radioelectrică terestră, o posibilă problemă concurențială la nivelul pieței de gros nu va afecta în mod direct situația la nivelul pieței cu amănuntul în sensul creșterii taxei pe care trebuie să o achite utilizatorii finali⁴.

³ Conform art. 52 alin. (4) din Legea nr. 504/2002 a audiovizualului, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Hotărârii Guvernului nr. 372/1998 privind înființarea Societății Naționale de Radiocomunicații – S.A. prin reorganizarea Regiei Autonome „Radiocomunicații”.

⁴ Conform art. 41 din Legea nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, republicată, cu modificările ulterioare, fondurile necesare pentru utilizarea stațiilor de emisie, a radioreleelor și a circuitelor video și fonice, datorate operatorilor economici din sistemul comunicațiilor se acoperă integral de la bugetul de stat. Din sumele obținute în urma colectării taxei lunare, radiodifuzorii publici acoperă costurile pe care le înregistrează cu realizarea conținutului serviciilor de programe audiovizuale pe care le difuzează, servicii ce nu fac parte din sectorul de comunicații electronice.

Referitor la observația conform căreia SRTV și SRR au la dispoziție mijloace alternative pentru a asigura transportul și difuzarea programelor publice de televiziune și radiodifuziune către utilizatorii finali, acest aspect este avut în vedere de ANC în Expunerea de motive în contextul delimitării piețelor relevante a serviciilor de transmisie a programelor audiovizuale, unde, pe baza analizării caracteristicilor tehnice, funcționale și de preț, s-a concluzionat că transmisia prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre nu este substituibilă cu transmisia prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit. Cu alte cuvinte, pe baza datelor analizate, ANC a constatat că serviciile publice de programe audiovizuale sunt transmise și prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit, dar acestea sunt considerate suporturi complementare sistemelor radioelectrice terestre. De asemenea, ANC a concluzionat că, în cazul transmisiei prin intermediul rețelelor de cablu/sistemelor de comunicații prin satelit, nu se justifică diferențierea pieței în funcție de categoria de servicii de programe audiovizuale – publice, respectiv, private –, deoarece acestea sunt furnizate sub formă de pachete de servicii de programe, fără a se diferenția între aceste categorii.

În ceea ce privește identificarea SNR ca furnizor cu putere semnificativă, subliniem faptul că această concluzie a rezultat în urma analizării situației concurențiale pe piețele relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante*, identificate în conformitate cu prevederile cap. V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002, pentru a determina dacă există operatori care sunt capabili, într-o măsură apreciabilă, să se comporte independent față de concurenți, clienți și consumatori, situație în care, potrivit art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002, un furnizor de rețele sau de servicii de comunicații electronice este considerat ca având putere semnificativă.

Așa cum am arătat și în Expunerea de motive, în luna noiembrie 2004 a fost acordată SNR de către Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației (MCTI)⁵ „Licența de difuzare pe cale radioelectrică a serviciilor publice de radiodifuziune sonoră și televiziune”. Conform acestei licențe, SNR a dobândit dreptul de a utiliza anumite frecvențe radio în scopul transportului și difuzării cu mijloace radio a serviciilor publice de radiodifuziune sonoră și televiziune.

Astfel, în prezent, serviciile publice de programe audiovizuale sunt difuzate în mod exclusiv prin intermediul rețelelor radioelectrice terestre operate de SNR.

Având în vedere caracterul de monopol legal al piețelor serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe audiovizuale, pentru a analiza situația concurențială și pentru a determina eventualii operatori cu putere semnificativă pe aceste piețe, ANC a luat în considerare următoarele criterii: cota de piață și stabilitatea acesteia în timp, barierele la intrarea pe piață și absența concurenților potențiali, precum și puterea de contracarare a cumpărătorilor.

Pe baza criteriilor analizate a rezultat că SNR are putere semnificativă pe piețele identificate, ANC putând impune în sarcina acestuia una sau mai multe din obligațiile prevăzute la art. 9-13 din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002.

În acest context, observația unuia dintre respondenți potrivit căreia constatările Consiliului Concurenței privind respectarea de către SNR a prevederilor Regulamentului privind transparența relațiilor financiare între autoritățile publice și întreprinderile publice, precum și transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi⁶, pot face proba inexistenței puterii semnificative a acestui furnizor pe piețele relevante identificate, este total neîntemeiată.

În primul rând, precizăm că odată cu intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 137/2007, considerăm că dispozițiile acestui regulament nu mai sunt aplicabile. În al doilea rând, subliniem că verificarea efectuată de personalul Consiliului Concurenței nu a vizat și nu putea viza altceva decât respectarea de către SNR a dispozițiilor respectivului act normativ, și în niciun caz nu se puteau referi la identificarea sau nu a unor piețe relevante, sau la desemnarea unor operatori cu poziție dominantă pe aceste piețe. De altfel, nici din cuprinsul documentelor transmise nu

⁵ Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 221/2008 pentru stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale, s-a înființat Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale prin reorganizarea Ministerului Comunicațiilor și Tehnologiei Informației.

⁶ Aprobat prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 120/2004, cu modificările și completările ulterioare.

rezultă identificarea de către Consiliul Concurenței a unor piețe relevante sau realizarea unor analize de piață în legătură cu serviciile analizate.

În legătură cu încălcarea de către ANC a dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 21/1996 a concurenței, republicată, precizăm că atribuțiile ANC de identificare și analiză a piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice, precum și de impunere a unor obligații în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă respectă în totalitate atât legislația comunitară, cât și legislația națională. De asemenea, la realizarea prezentei analize de piață, ANC a colaborat cu Consiliul Concurenței, care a transmis un punct de vedere favorabil cu privire la analiza de piață realizată de ANC. Rolul ANC este de a lua măsuri tocmai în vederea promovării concurenței, prin prevenirea, acolo unde sunt identificate condițiile legale, a unor comportamente anticoncurențiale, în special a abuzului de putere dominantă. În acest context, precizăm totodată că impunerea unor obligații în calitate de furnizor cu putere semnificativă în sarcina SNR nu a fost determinată de încălcarea de către aceasta a unor dispoziții din legislația din domeniul concurenței sau a comunicațiilor electronice, ci pentru a preveni un anumit comportament din partea SNR care ar putea avea ca rezultat încălcarea unor dispoziții din domeniul legislației concurenței.

2. Este necesar ca ANC să identifice piețe relevante de gros și cu amănuntul susceptibile de reglementare *ex ante*, să desemneze furnizori cu putere semnificativă și să impună remedii corespunzătoare în ceea ce privește serviciile de (re)transmisie a serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu.

Referitor la observațiile conform cărora este necesar ca ANC să identifice piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante*, să desemneze furnizori cu putere semnificativă și să impună remedii corespunzătoare atât în ceea ce privește serviciile de transmisie a serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu furnizate la nivelul pieței de gros, cât și pentru cele furnizate la nivelul pieței cu amănuntul, menționăm că, în cazul piețelor relevante care nu mai sunt incluse în lista prevăzută în Recomandarea CE, precum piața de gros a serviciilor de transmisie a programelor audiovizuale în vederea recepționării de către utilizatorii finali, ANC nu are obligația de a realiza o (nouă) analiză de piață, cu excepția situației în care, anterior, ar fi impus obligații în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă pe această piață. În acest din urmă caz, obligațiile existente trebuie revizuite și pot fi retrase numai în condițiile în care, date fiind condițiile naționale specifice, testul celor trei criterii nu mai este îndeplinit sau dacă piața este competitivă.

Până în prezent, în România, nu au fost impuse obligații *ex ante* în sarcina furnizorilor de servicii de transmisie a programelor audiovizuale ca urmare a identificării unei piețe relevante susceptibile pentru reglementare *ex ante* care să includă astfel de servicii. Având în vedere că piața de gros a serviciilor de transmisie a programelor audiovizuale în vederea recepționării de către utilizatorii finali nu mai este inclusă în Recomandarea CE, ANC nu are obligația de a realiza o analiză de piață cu privire la aceste servicii.

De asemenea, reiterăm faptul că, pentru definirea unor piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante* diferite de cele incluse în Recomandarea CE, potrivit prevederilor art. 2 și considerentului (17) din Recomandarea CE, ANC trebuie să verifice și să demonstreze îndeplinirea „testului celor trei criterii”⁷. Astfel, dacă în cazul serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și radiodifuziune ANC a identificat o serie de probleme concurențiale al căror potențial de manifestare este foarte probabil să se mențină în orizontul de timp al analizei de piață, fiind astfel necesară definirea unor piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante* pe care să fie impuse măsuri de reglementare, în cazul serviciilor de transmisie/retransmisie a serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul

⁷ În vederea identificării unor piețe relevante diferite de cele incluse în Recomandarea CE, autoritățile de reglementare trebuie să analizeze dacă sunt îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele criterii: existența unor bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe piață (de natură structurală sau legală); lipsa caracteristicilor pieței analizate care să determine evoluția acesteia către concurență efectivă (acest criteriu se analizează chiar și în condițiile existenței unor bariere ridicate la intrarea pe piață); insuficiența legislației din domeniul concurenței pentru rezolvarea problemelor concurențiale identificate.

rețelelor de cablu ANC a considerat că, atât la nivelul pieței cu amănuntul, cât și la nivelul pieței de gros, există indicii că aceste servicii sunt incluse în aceeași piață relevantă cu serviciile de (re)transmisie a programelor audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH, iar pe aceste piețe nu au fost identificate deficiențe de natură să conducă la concluzia că sunt îndeplinite cumulativ cele trei criterii. Concret, ANC este de părere că piața cu amănuntul a serviciilor de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit prezintă caracteristici care indică evoluția acestora către concurență efectivă în orizontul de timp al analizei de piață, iar eventualele probleme de ordin concurențial care pot apărea pot fi rezolvate doar prin aplicarea legislației din domeniul concurenței. Prin urmare, ANC nu a considerat necesară o eventuală intervenție la nivelul pieței de gros corespunzătoare serviciilor furnizate la nivelul piețelor cu amănuntul.

Observațiile unuia dintre respondenți cu privire la necesitatea reglementării *ex ante* a piețelor de gros determinate de acoperirea rețelei de cablu a fiecărui operator se concentrează într-o măsură foarte mare pe analiza situației din perspectiva unui radiodifuzor și a serviciilor de conținut pe care acesta urmărește să le difuzeze publicului. Față de aceste observații, dorim să precizăm că relațiile comerciale dintre distribuitorii de servicii de programe audiovizuale și fiecare radiodifuzor au ca obiect serviciile de conținut, aceștia din urmă încasând sume de bani pentru ca programele lor să fie distribuite prin intermediul respectivelor platforme. Din această perspectivă, se poate concluziona, cel mult, că serviciile de conținut editorial ale fiecărui radiodifuzor determină piețe de sine stătătoare, dar subliniem că o eventuală reglementare a acestora nu intră în competența ANC.

De asemenea, precizăm că referirile ANC la existența unei relații de complementaritate între serviciile de transmisie necesare unui radiodifuzor în vederea asigurării recepționării programelor sale de către public au în vedere transmisia serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre, pe de o parte, și (re)transmisia serviciilor de programe, prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH, pe de altă parte, în contextul analizei de substituibilitate realizate la nivelul pieței de gros între serviciile de transmisie în format analogic prin intermediul *sistemelor radioelectrice terestre* a serviciilor publice de programe audiovizuale și serviciile de transmisie prin intermediul *rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit* (inclusiv de tip DTH).

În plus, așa cum a fost precizat și mai sus, trebuie avut în vedere că analiza piețelor de gros în vederea stabilirii necesității reglementării *ex ante* a acestora pornește de la analiza piețelor cu amănuntul corespunzătoare, cu atât mai mult cu cât este vorba de o piață care nu se mai regăsește în lista piețelor relevante prevăzute în Recomandarea CE.

În acest sens, precizăm că, din analiza principalilor indicatori de piață corespunzători serviciilor de retransmisie a serviciilor de programe audiovizuale, a rezultat că, la nivelul pieței cu amănuntul, ofertele comerciale ale distribuitorilor de servicii de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH și cele ale distribuitorilor prin intermediul rețelelor de cablu sunt comparabile din punctul de vedere al funcționalității, prețului și acoperirii, existând pre-condițiile determinării unei singure piețe relevante în ceea ce privește serviciile de retransmisie a programelor audiovizuale pe bază de abonament oferite prin intermediul suporturilor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH. În sprijinul acestor concluzii, menționăm câteva aspecte relevante cu privire la situația din România.

Astfel, în prezent, există opt sateliți care acoperă teritoriul țării, în timp ce, la nivelul pieței cu amănuntul, activează cinci distribuitori de servicii de programe audiovizuale prin sistemele de comunicații prin satelit de tip DTH. De asemenea, există trei operatori de rețele de cablu care operează inclusiv un sistem de comunicații prin satelit de tip DTH. În ceea ce privește furnizorii de servicii de retransmisie prin intermediul rețelelor de cablu, numărul acestora a scăzut în ultimii ani, la data de 30 iunie 2008 fiind operaționali peste 500 de operatori, față de mai mult de 600 de operatori câți existau la data de 30 iunie 2006. Această scădere s-a datorat atât consolidării operatorilor mari (care achiziționează rețele de mici dimensiuni), cât și eliminării unor operatori de pe piață, în urma concurenței din partea altor furnizori.

Mulți dintre acești furnizori operează la scară mică și foarte mică, în general cu acoperire locală și cu un portofoliu mic de clienți (mai puțin de 500 de abonați).

Cele două categorii de distribuitori de servicii prin intermediul rețelelor de cablu și al sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH oferă utilizatorilor finali pachete de servicii de programe de televiziune contra cost (pe bază de abonament). Deși rețelele de cablu reprezintă platformele tradiționale pentru (re)transmisia serviciilor de programe audiovizuale în vederea recepționării de către utilizatorii finali, începând cu a doua jumătate a anului 2005, momentul lansării serviciilor de (re)transmisie prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH, numărul abonaților care recepționează servicii de programe audiovizuale prin intermediul platformelor de tip DTH a crescut semnificativ (de cinci ori în ultimii doi ani, ajungând în prezent la aproape două milioane de abonați), aceste servicii reprezentând practic o alternativă pentru recepționarea programelor audiovizuale inclusiv de către persoanele din zonele în care sunt disponibile serviciile de retransmisie prin intermediul rețelelor de cablu. Dovadă în acest sens stau atât scăderile pe care le înregistrează numărul de abonați ai serviciilor de retransmisie prin intermediul rețelelor de cablu în cazul unui număr din ce în ce mai mare de furnizori, precum și declarațiile publice ale unor furnizori de servicii care utilizează platforme de tip DTH, prin care se recunoaște impactul semnificativ al introducerii ofertelor de televiziune digitală prin DTH, inclusiv asupra bazei de clienți care recepționează serviciile de programe prin cablu, al căror număr a început să scadă.

Ținând cont de pachetele de bază ale celor cinci distribuitori de servicii de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH și ofertele comerciale ale distribuitorilor de servicii prin intermediul rețelelor de cablu, se poate observa că, din perspectiva utilizatorilor finali, serviciile furnizate contra cost de către cele două categorii de distribuitori pot fi considerate ca fiind similare. În acest sens, se remarcă următoarele aspecte:

a) Distribuitorii de servicii de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH și cei prin intermediul rețelelor de cablu au oferte comerciale comparabile în ceea ce privește categoriile și numărul minim de servicii de programe audiovizuale inclus în pachetul de bază furnizate contra cost utilizatorilor finali. În general, operatorii de rețele de cablu și, respectiv, de sisteme de comunicații prin satelit de tip DTH aleg să includă în pachetele de bază pe care le oferă utilizatorilor finali servicii de programe de televiziune în funcție de cotele de audiență înregistrate de acestea. Chiar dacă prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH pot fi transmise mai multe servicii de programe de televiziune (întrucât capacitatea rețelelor digitale este substanțial mai mare în comparație cu cea a rețelelor analogice), de regulă, serviciile de programe oferite suplimentar sunt originare din afara României, având cote de audiență foarte scăzute. Pe de altă parte, prin intermediul rețelelor de cablu se poate recepționa un număr mai mare de servicii de programe de televiziune locale sau regionale care, de asemenea, înregistrează cote de audiență foarte scăzute;

b) Tarifele practicate pentru abonamentele percepute exclusiv pentru distribuția serviciilor de programe audiovizuale (adică nu pentru pachete de servicii de comunicații electronice care să includă transmisia serviciilor de programe) sunt similare pentru ambele categorii de platforme. Mai mult, există distribuitori de servicii care utilizează platforme de tip DTH ale căror servicii sunt comercializate la un tarif sub nivelul tarifelor practicate pentru serviciile de retransmisie prin rețele de cablu⁸;

c) În ceea ce privește echipamentul necesar și costurile instalării, în cazul serviciilor de programe audiovizuale recepționate prin intermediul unei rețele digitale de cablu, este necesar atât un aparat TV, cât și un receptor digital și un decodor, care pot fi achiziționate sau închiriate. Pentru recepționarea serviciilor de programe prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit, utilizatorii finali trebuie să achiziționeze sau să închirieze o antenă satelit și un echipament de recepție. În prezent, există situații când distribuitorii de servicii prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH nu percep niciun tarif pentru instalarea și închirierea echipamentelor de recepție, ceea ce înseamnă că, pentru

⁸ De exemplu, pentru pachete de programe comparabile, la nivelul anului 2008, valoarea medie a unui abonament pentru servicii de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu era de aproximativ 23 RON, în timp ce tariful mediu lunar pentru recepționarea serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH era de aproximativ 20 RON.

utilizatorii finali, costurile schimbării platformei de recepționare a serviciilor de programe de televiziune sunt mai scăzute, în cazul în care nu este prevăzută o perioadă contractuală minimă;

d) Din punctul de vedere al acoperirii, sistemele de comunicații prin satelit de tip DTH acoperă teritoriul întregii țări, ceea ce poate permite recepționarea serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul acestei platforme de către toate gospodăriile din România. Numărul rețelelor de cablu este de peste 500, acestea sunt disponibile la nivel local sau național și, în cea mai mare parte, nu se suprapun. Ponderea numărului de gospodării cablate în numărul total de gospodării din România era de aproximativ 85% la jumătatea anului 2008⁹, dar trebuie avut în vedere că gradul de suprapunere al rețelelor de cablu a crescut în perioada 2007-2008, astfel încât această valoare poate fi mai scăzută;

e) În legătură cu existența unor posibile bariere la schimbarea platformei, ținând cont că instalarea echipamentelor necesare recepționării serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH se face în cele mai multe cazuri în mod gratuit, iar valorile abonamentelor pe care trebuie să le plătească utilizatorii finali pentru recepționarea serviciilor de programe audiovizuale prin intermediul unei rețele de cablu sau a unui sistem de comunicații prin satelit de tip DTH sunt comparabile, barierele pe care le întâlnesc utilizatorii finali ar putea fi cel mult de ordin tehnic – antenele satelit pot fi amplasate doar în zone în care este permisă recepția corespunzătoare a serviciilor de programe audiovizuale – sau administrativ – obținerea acordului din partea asociațiilor de proprietari sau a autorităților locale în vederea instalării antenelor satelit pe proprietatea publică. Cu toate acestea, barierele respective nu sunt prezente în majoritatea situațiilor, iar în cazul în care există nu pot fi considerate obstacole de neînlăturat, cu atât mai mult cu cât în ultima perioadă ofertele pentru serviciile de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH sunt din ce în ce mai numeroase și mai atrăgătoare, asigurând o serie de facilități la pachet cu alte servicii de comunicații electronice, astfel încât pot elimina eventualele constrângeri de natură administrativă.

Având în vedere considerentele de mai sus, ANC a considerat că, din punctul de vedere al cererii, numărul abonaților care ar fi dispuși să schimbe suportul utilizat pentru recepționarea serviciilor de programe audiovizuale ar fi suficient de mare, astfel încât o creștere cu 5-10% a tarifelor practicate de către un distribuitor de servicii de programe audiovizuale să fie neprofitabilă, și această reacție s-ar manifesta atât la nivelul utilizatorilor din mediul rural, cât și la nivelul celor din mediul urban, întrucât distribuitorii de servicii nu fac nicio diferență între tarifele practicate pentru propriii abonații din punctul de vedere al mediului de reședință, oferta aceluiași distribuitor fiind diferită la nivel geografic doar în cazul în care, din considerente de ordin tehnic (de exemplu, rețeaua unui operator nu este dezvoltată în mod uniform în toate zonele), numărul de programe inclus în pachetele de bază nu este același în toate zonele de distribuție. Ca urmare, din punctul de vedere al utilizatorilor finali, cele două suporturi prin intermediul cărora pot fi recepționate contra cost servicii de programe audiovizuale pot fi considerate ca fiind substituibile, formând astfel o singură piață relevantă.

În ceea ce privește delimitarea geografică a pieței relevante a serviciilor de retransmisie prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH, ANC consideră că nu există suficiente dovezi pentru definirea unor piețe geografice la nivelul rețelei fiecărui operator (așa cum solicită unul dintre respondenți), având în vedere că ofertele pentru serviciile de retransmisie a programelor audiovizuale prin sisteme de comunicații prin satelit de tip DTH impun constrângeri concurențiale la nivel național asupra tarifelor practicate de către distribuitorii de servicii de retransmisie prin rețele de cablu.

Majoritatea rețelelor de cablu au o acoperire geografică la nivel local sau regional și se suprapun într-un procent scăzut. Astfel, pentru a putea recepționa servicii de programe audiovizuale contra cost, utilizatorii finali se pot abona fie la un distribuitor de servicii prin intermediul unei rețele de cablu, fie la unul dintre cei cinci distribuitori de servicii prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH. Ținând cont că trei dintre operatorii rețelelor de cablu și-au dezvoltat și propriile sisteme de

⁹ Valoare estimativă, conform valorilor estimate pentru indicatorul „număr gospodării cablate”, raportate de către furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice în baza Deciziei președintelui ANRC nr.151/2006, valabile la 30 iunie 2008.

comunicații prin satelit de tip DTH, înseamnă că, într-o arie geografică determinată, aceștia pot concura cu operatorii care au dezvoltat rețele de cablu la nivel local.

Spre deosebire de ofertele comerciale ale distribuitorilor de servicii de programe audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu, ofertele comerciale și tarifele distribuitorilor de servicii prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH sunt disponibile la nivel național. Ofertele distribuitorilor de servicii prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH au impus constrângeri concurențiale asupra tarifelor practicate de către distribuitorii de servicii de programe audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu și chiar dacă nu au determinat o uniformizare la nivel național a tarifelor practicate de către operatorii de cablu, ele au condus la o limitare a diferențelor existente la nivel geografic. Pe măsură ce distribuitorii de servicii de programe audiovizuale prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH vor înregistra creșteri ale numărului de abonați – dat fiind că există premise în acest sens și ca urmare a posibilității de a colabora cu alte societăți care furnizează servicii de comunicații electronice pentru a oferi pachete de servicii avantajoase¹⁰ –, constrângerile de ordin concurențial vor avea ca efect o limitare mult mai accentuată a diferențelor existente în prezent între tarifele percepute de către cele două categorii de distribuitori.

Ca urmare, având în vedere creșterea rapidă și susținută a numărului de abonați la serviciile de programe audiovizuale contra cost, utilizarea unor platforme diferite pentru asigurarea retransmisiei serviciilor de programe audiovizuale de către distribuitorii de servicii de programe audiovizuale, acoperirea întregului teritoriu de către sistemele de comunicații prin satelit de tip DTH, distribuitorii de astfel de servicii având astfel posibilitatea de a utiliza capacitatea neutilizată pentru a furniza servicii de programe audiovizuale unui număr suplimentar de utilizatori finali, ANC consideră că segmentul serviciilor de retransmisie prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH prezintă caracteristici care favorizează dezvoltarea concurenței în rândul distribuitorilor de astfel de servicii, fiind astfel puțin probabil să apară probleme concurențiale pe piață, care să ofere premisele necesare pentru efectuarea unei analize suplimentare în vederea evaluării necesității impunerii de obligații *ex ante* în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă.

În ceea ce privește observația unuia dintre respondenți potrivit căreia, în anul 2006, Consiliul Concurenței a identificat și analizat piața serviciilor de retransmisie a programelor de televiziune prin cablu și a definit piețele geografice relevante ca fiind circumscrise zonelor acoperite de rețelele de cablu ale fiecărui operator, considerăm necesar să precizăm, în primul rând, că deși în cele mai multe cazuri autoritatea de reglementare și Consiliul Concurenței ajung la aceleași concluzii în ceea ce privește identificarea pieței relevante, în unele cazuri, datorită analizei prospective a pieței realizate de către autoritatea de reglementare, față de analiza unui comportament din trecut realizată de Consiliul Concurenței, concluziile celor două analize pot diferi.

Astfel, la adoptarea Deciziei Consiliului Concurenței nr. 237/2006, pentru evaluarea piețelor relevante, în vederea determinării limitelor geografice, a fost avută în vedere perioada 2002-2004, în unul dintre cazuri, iar în alt caz anul 2005. Astfel cum arată și Consiliul Concurenței, concluziile desprinse în urma investigațiilor efectuate vizează exclusiv perioada avută în vedere, fiind indisolubil legate de situațiile de fapt stabilite în cadrul investigațiilor respective. Concluziile Consiliului Concurenței în aceste cazuri s-au bazat, printre altele, pe „lipsa apariției unor tehnologii alternative pentru retransmisia prin cablu a programelor TV, chiar în localități în care activau mai mulți operatori, cum era cazul municipiului București, între aceștia nu se putea manifesta pe deplin concurența. Datorită faptului că nu aveau amplasate rețele magistrale și/sau rețele la abonat în anumite zone ale orașului, clienții situați în acele zone nu aveau posibilitatea de a opta între serviciile furnizate de către fiecare dintre operatorii existenți, întrucât nu toți furnizau servicii în fiecare punct al orașului”¹¹.

Având în vedere introducerea și utilizarea pe o scară tot mai largă a tehnologiei DTH, evoluția rapidă a numărului de abonați – analiza ANC surprinzând această dinamică accelerată a schimbărilor

¹⁰ A se vedea, de exemplu, oferta Boom TV – Vodafone Romania - http://www.boomextra.ro/Vodafone-boom_362_ro.html: „Vodafone și Boom și-au unit forțele pentru a crea o opțiune unică, adaptată la nevoile tale. Acum ai posibilitatea să primești de două ori mai mult pentru oricare abonament Vodafone, dacă îl faci împreună cu abonamentul special de la Boom”.

¹¹ Decizia Consiliului Concurenței nr. 237/2006, pag.43.

înregistrate în acest sector de activitate –, ANC consideră că, în perioada de timp scursă de la data realizării investigațiilor de către Consiliul Concurenței, situația concurențială pe piața cu amănuntul a serviciilor de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu s-a schimbat semnificativ.

În plus, adăugând la cele menționate caracterul prospectiv al analizei de piață a ANC, precum și tendințele pieței din ultimii doi ani în ceea ce privește serviciile de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu, considerăm că orice definiție a unor piețe geografice corespunzătoare rețelei de cablu a fiecărui operator nu poate fi consistentă și sustenabilă pentru scopurile reglementării *ex ante*, zonele astfel delimitate putând oricând suferi modificări semnificative în orizontul de timp al analizei de piață.

Referitor la observația conform căreia, în cadrul Documentului de poziție privind strategia de reglementare a sectorului comunicațiilor electronice din România pentru perioada 2007-2010, în ceea ce privește segmentul serviciilor de transmisie a programelor de servicii de programe audiovizuale pe bază de abonament (prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH), ANC a identificat anumite deficiențe în ceea ce privește potențialul de dominanță geografică a furnizorilor de servicii de transmisii prin intermediul rețelelor de cablu, precizăm faptul că analiza și concluziile prezentate nu au rezultat în urma aplicării procedurii de realizare a unei analize de piață în conformitate cu prevederile cap. V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002, ci în urma realizării unei analize a situației de fapt la momentul respectiv. Ulterior, în cadrul aceluiași document, din punct de vedere al segmentării și al opțiunilor de reglementare s-a concluzionat că serviciile de programe de radiodifuziune și televiziune locale și naționale pe bază de abonament a căror distribuție către public se realizează prin intermediul rețelelor de cablu sau a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH, formează un singur segment la nivel național, diferit de cel al serviciilor de distribuție către public a programelor pe cale radioelectrică terestră. De asemenea, s-a avut în vedere că dezvoltarea serviciilor de transmisie prin intermediul sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH va constitui principalul factor generator de competiție, de natură să amelioreze în manieră semnificativă mediul concurențial pe teritoriul național. În plus, pentru orizontul de timp aferent strategiei, analiza diagnostic realizată nu a indicat necesitatea adoptării anumitor măsuri de reglementare pe acest segment ci, dimpotrivă, a indicat că, dintre segmentele identificate, segmentele reprezentate de serviciile de transmisie prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și radiodifuziune prezintă caracteristici care indică necesitatea aplicării unor măsuri *ex ante*, datorită, în principal, interdependenței între radiodifuzori publicii și proprietarul infrastructurii – SNR.

De asemenea, atragem atenția asupra faptului că o analiză diagnostic, precum și întregul demers de strategie, în general, nu urmăresc evaluarea aceluiași criterii ca și o analiză de piață realizată în concordanță cu metodologia specifică, iar concluziile aferente nu trebuie confundate cu eventuale probleme concurențiale identificate pe o piață relevantă susceptibilă de reglementare *ex ante*.

În concluzie, în urma evaluării situației actuale și a tendințelor potențiale a pieței, ANC a considerat că piața serviciilor de retransmisie a programelor audiovizuale prin intermediul rețelelor de cablu și a sistemelor de comunicații prin satelit de tip DTH și, respectiv, piața de gros corespunzătoare nu prezintă caracteristicile necesare pentru a fi determinate ca piețe susceptibile de a fi reglementate *ex ante*. În consecință, Autoritatea nu a desemnat furnizori cu putere semnificativă în sarcina cărora ar putea fi impuse una sau mai multe obligații dintre cele prevăzute la art. 9-13 din Ordonanța Guvernului nr. 34/2002 sau la art. 15 din Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, republicată.

ANC are în vedere monitorizarea evoluției acestor servicii astfel încât, dacă se constată că situația existentă pe anumite segmente de piață se schimbă în mod semnificativ, se vor realiza analize de piață și, pe baza concluziilor acestora, se vor adopta măsurile corespunzătoare.

II. Observații cu privire la obligațiile specifice impuse în sarcina furnizorului cu putere semnificativă pe piețele relevante susceptibile de reglementare *ex ante*.

1. Unul dintre respondenți își declară acordul de principiu cu opinia ANC conform căreia obligația de fundamentare în funcție de costuri a tarifelor pentru serviciile de transmisie este necesară și proporțională cu natura problemelor identificate pe piața relevantă, dar atrage atenția asupra caracterului prea vag al formulării obligației, în absența unui termen limită pentru dezvoltarea metodologiei de cost (fără de care obligația ar deveni de facto inaplicabilă).

Așa cum am prezentat și în cuprinsul expunerii de motive, poziția de monopol a SNR, ca deținător exclusiv al dreptului de furnizare al serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe audiovizuale, creează premisele ca, în absența măsurilor de reglementare *ex ante*, SNR să practice tarife excesive pentru serviciile furnizate pe aceste piețe.

ANC consideră că aplicarea în mod exclusiv a legislației generale din domeniul concurenței nu este suficientă pentru a putea controla într-o manieră eficientă nivelul tarifelor practicate de către SNR pentru serviciile de transmisie a serviciilor publice de programe audiovizuale și, în particular, pentru a asigura fundamentarea tarifelor în funcție de costuri, prin urmare este necesară impunerea în sarcina SNR a obligației de a implementa un sistem de contabilitate a costurilor prin care să se justifice nivelul tarifelor practicate.

În termen de maximum 6 luni de la data adoptării prezentului proiect de decizie, ANC va supune consultării publice metodologia de realizare a modelului de cost complet alocat, care va cuprinde și regulamentul de dezvoltare a modelului de cost, precum și tipurile de ajustări de eficiență pe care SNR trebuie să le aibă în vedere.

De asemenea, ANC va dezvolta, în perioada următoare, o metodologie de calcul pentru determinarea costului capitalului SNR, bazată pe metoda CAPM (*Capital Asset Pricing Method*).

2. Tarifele pentru serviciile de transport și difuzare a programelor publice de televiziune și radiodifuziune sunt orientate pe costuri, acestea fiind supuse controlului Ministerului Economiei și Finanțelor; în plus, alocațiile bugetare solicitate de către SNR au fost supuse aprobării.

Față de această observație, precizăm că ANC nu a susținut faptul că tarifele practicate de SNR pentru serviciile de transmisie a serviciilor publice de programe audiovizuale sunt "lipsite de control", ci faptul că, fiind acoperite din alocații de la bugetul de stat, o creștere a acestora nu va avea niciun efect asupra situației concurențiale la nivelul pieței cu amănuntul. Practic, tarifele practicate de către SNR nu sunt stabilite **pe baza mecanismelor concurențiale ale pieței**, prin urmare impunerea obligației de fundamentare a tarifelor în funcție de costuri asigură replicarea condițiilor unei piețe concurențiale, permițând în același timp operatorului cu putere semnificativă să realizeze o rată a rentabilității capitalului angajat rezonabilă, ce va fi determinată de ANC pe baza unui model CAPM.

Totuși, ANC subliniază că odată cu abrogarea, prin Legea nr. 304/2003, a liniuței a 7-a „Servicii de radiocomunicații și telecomunicații” din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 36/2001 privind regimul prețurilor și tarifelor reglementate, care se stabilesc cu avizul Oficiului Concurenței, cu modificările și completările ulterioare, tarifele percepute de către SNR nu au mai avut nevoie de avizul *ex ante* al Ministerului Economiei și Finanțelor, acestea fiind stabilite, așa cum se precizează de altfel și în observațiile transmise, la propunerea societății, cu aprobarea Adunării generale a acționarilor. Cu toate acestea, ANC a solicitat informații suplimentare în sprijinul concluziei desprinse de respondent referitoare la faptul că tarifele serviciilor de transmisie pe care le furnizează sunt orientate în funcție de costuri, deoarece nu a fost sancționat în urma controlului activității acestuia de către Ministerul Economiei și Finanțelor. Având în vedere clarificările ulterioare primite din partea acestui respondent, precizăm că ANC

nu poate accepta faptul că un control desfășurat pe perioada a 5 zile de către reprezentanții Ministerului Economiei și Finanțelor, la finele căruia nu au fost aplicate amenzi, reprezintă o probă suficientă pentru a demonstra orientarea în funcție de costuri a tarifelor, în condițiile în care tematica aprobată pentru control a vizat "modul de stabilire al tarifelor" (una dintre posibilități fiind aceea că s-a urmărit, de exemplu, dacă fundamentarea majorării tarifelor s-a realizat pe baza indicilor inflației), și nu relația directă între tarifele percepute pentru servicii de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și, respectiv, de radiodifuziune și costurile aferente acestor activități.

Mai mult, ANC consideră că în cazul SNR nu sunt aplicabile dispozițiile art. 35 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002, care se aplică furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului „care beneficiază de drepturi speciale sau exclusive pentru prestarea serviciilor în alte sectoare ale economiei”. Or, SNR nu beneficiază de drepturi exclusive în alte sectoare ale economiei, ci chiar în sectorul comunicațiilor electronice, deoarece serviciile de transmisie a programelor publice de radiodifuziune și televiziune sunt servicii de comunicații electronice. Considerăm însă că în cazul SNR sunt aplicabile dispozițiile art. 23¹ alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2006 potrivit căreia „Întreprinderile publice, inclusiv cele care activează în domeniul industriei prelucrătoare, întreprinderile care desfășoară un serviciu de interes economic general, precum și cele care sunt beneficiare de drepturi speciale sau exclusive, care primesc sub orice formă o compensare pentru aceste prestații și, totodată, desfășoară și alte activități, sunt obligate să țină evidențe specifice pe activități, în scopul asigurării transparenței financiare”. Cu toate acestea, această obligație nu este suficientă pentru a asigura fundamentarea în funcție de costuri a tarifelor practicate de către SNR, ci asigură respectarea principiului transparenței în ceea ce privește relațiile financiare. Evidențele specifice pe activități asigură doar transparența anumitor categorii de costuri, fără a asigura fundamentarea tarifelor în funcție de costuri.

Conform prevederilor legale în vigoare, proba faptului că tarifele respective sunt determinate prin adăugarea la costuri a unei rate rezonabile de recuperare a investiției se află în sarcina operatorului în cauză.

Stabilirea tarifului serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe audiovizuale la nivelul costurilor unui operator eficient furnizează semnalele economice corecte, de natură să stimuleze eficiența productivă.